

Socjalizm

Socjalizm utopijny

IDEA SPRAWIEDLIWOŚCI SPOŁECZNEJ

Odwieczny w filozofii oraz w myśli społecznej problem sprawiedliwości społecznej jako dany ideał produkcji, stosunków społecznych oraz dystrybucji dóbr stał się głównym powodem rozważań przedstawicieli doktryny socjalizmu.

Powstała w XIXw. doktryna socjalizmu zakładała równość wszystkich ludzi, zniesienie przywilejów, wprowadzenie rozdziału dóbr (materialnych oraz niematerialnych) oraz likwidację hierarchicznych podziałów w sposób mający na celu zaspokojenie w równym stopniu ludzkich potrzeb.

**Socjalizm pojmuje się w
przeciwieństwie do
liberalnego hasła
wolności oraz kultu
autorytetu i hierarchii
pochodzących z
doktryny
konserwatyzmu.**

Poszczególni przedstawiciele doktryny socjalizmu opowiadali się za różnymi drogami dążenia do realizacji danego ideału.

Sposób realizacji poszczególnych haseł różnił się przede wszystkim pod względem charakteru położenia jednostek w państwie (np. całkowite zrównanie jednostek w systemie komunistycznym)

Socjalizm utopijny

Claude Henri de Saint-Simon
(1760 – 1825)

O systemie industrialnym

Uważany za pierwszego myśliciela socjalistycznego.

Początkowo zwolennik liberalizmu.

W latach późniejszych sformułował, zasady funkcjonowania społeczeństwa i państwa socjalistycznego.

C. H. Saint -Simon postulował konieczność stałego postępu ludzkości na podstawie poszanowania wiedzy i rozumu (odrzuconiu koncepcji prawnonaturalnych)

Saint-Simon wyróżnił 3 epoki w dziejach rozwoju ludzkiego umysłu (teologiczną, metafizyczną i pozytywną)

W historii następują po sobie epoki „krytyczne” i „organiczne”

Saint-Simon analizując zależności między rozwojem narzędzi wytwarzania dóbr, a polityką doszedł do wniosku, że konieczne jest wprowadzenie planowanego organizowania produkcji oraz zarządzania jej procesami przez samych wytwórców działających w interesie ogółu.

Saint-Simon dążył do pozbawienia wpływów ludzi, którzy posiadają majątek, a nie angażują się w rozwój gospodarczy, realizując jedynie własne interesy.

Dlatego też postulował zniesienie zasady dziedziczenia. Uważał tym samym, że własności nie należy wiązać z pochodzeniem, a z organizacją produkcji. Osoby mające odpowiedni wkład swojej pracy powinny zostać właścicielami.

społeczny toczy się pomiędzy 2 grupami. Klasą industrialną, która działa dla potrzeb społeczeństwa oraz klasą dzierżącą – klasą biurokratów (klasą nieprodukcyjną).

Likwidacja ustroju kapitalistycznego nastąpi po pozbawianiu klasy dzierżącej własności oraz wpływu na własność. Następnie nastąpi powstanie ustroju industrialnego, w którym hierarchia społeczna zbudowana będzie na podstawie użyteczności jednostki w społeczeństwie, szczególnie w

W doktrynie Saint-Simona władza państwowa podzielona jest na 3 izby:

- Izba twórcza (inżynierowie, artyści)
- Izba ocen (uczni)
- Izba Wykonawcza (organizacja procesu produkcji)

Dla Saint-Simona przejście ku ustrojowi industrialnemu miało dokonać się na drodze pokojowej przy użyciu rozwiązań parlamentarnych.

Saint-Simon w dziele *Nowe Chrześcijaństwo* postulował o zapoczątkowanie nowego etapu chrześcijaństwa dzięki któremu realizowana będzie zasada miłości bliźniego.

Robert Owen (1771-1858)

W swojej koncepcji koncentrował się na kwestiach ekonomicznych.

R. Owen opowiadał się przeciwko wszelkim środkom przemocy oraz walce politycznej wierząc tym samym w elastyczność ludzkiej natury i siłę perswazji.

W swojej działalności koncentrował się głównie na reformie czasu pracy robotników, wprowadzeniu zasad higieny pracy oraz zakazu pracy dzieci.

R. Owen uważał system wartościowy za niesprawiedliwy, planując tym samym wprowadzenie pieniądza pracy. Wartość pieniądza pracy byłaby wyznacznikiem nakładu pracy wniesionej na wyprodukowanie danego produktu.

Dlatego też w osiedlach robotniczych zakładanych przez R. Owena proces wymiany dóbr i usług zachodził bezpośrednio pomiędzy producentami, a usługodawcami bez użycia pieniędzy.

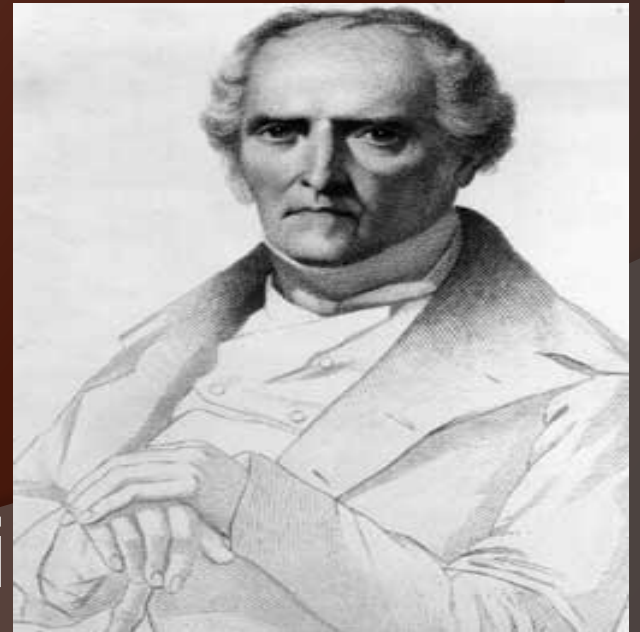
W osiedlach istniały również instytucje socjalne, szkoły, szpitale, a także miejsca wypoczynku.

Charles Fourier (1772-1837)

Idealny układ gospodarczy (falanster) którego podstawą jest ponad 1500 zrównanych w prawach oraz obowiązkach osób obojga płci.

W doktrynie Fouriera nie zanika własność prywatna ani możliwość rozwoju indywidualności u jednostki

Umiarkowany nurt reformistyczny

Ferdinand Lassalle
(1825-1864)

Główny teoretyk Powszechnego
Niemieckiego Związku
Robotniczego

J. Lassalle był przeciwny rewolucyjnej drodze dojścia do ustroju socjalistycznego. Opowiadał się za wykorzystaniem drogi parlamentarnej.

Zabiegał o upowszechnienie prawa wyborczego.

Zaznaczał pozytywną rolę państwa jako podstawowego środka w celu urzeczywistnienia zmian ku socjalizmowi.

Państwo powstałe w wyniku wyborów powszechnych ma za zadanie prowadzić politykę społeczną oraz ekonomiczną.

Polityka prowadzona przez państwo powinna zapewnić dobrobyt robotnikom oraz prawo udziału w przedsiębiorstwie.

WAŻNA ROLA REFLEKSJI ETYCZNEJ W KONCEPCJI FERDYNANDA LASSALLE'A

**Sprzeciw wobec jakichkolwiek
siłowych rozwiązań**

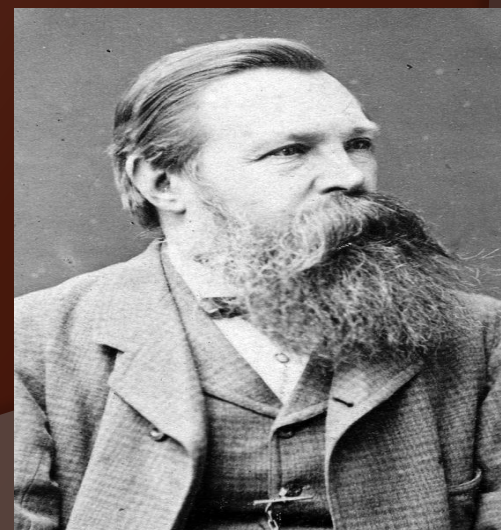
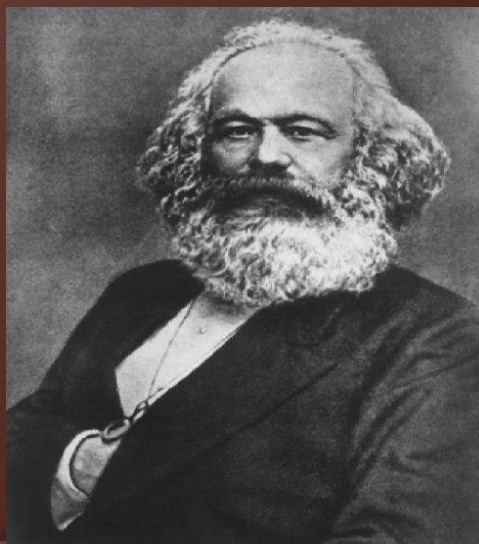
„Socjalizm naukowy”

Karol Marks (1818-1883)

Fryderyk Engels (1820-1895)

Filozofowie dotychczas opisywali świat, nam chodzi o to, aby go zmienić

Karol Marks

wpływ na charakter ludzkiej natury ma wykonywana praca.

Wykonywanie pracy w warunkach własności prywatnej prowadzi do wykorzystywania pracowników najemnych, co prowadzi do alienacji jednostek.

W skutek danej sytuacji pracownicy traktują swoje zatrudnienie jako towar będący przedmiotem obrotu, a nie istotą człowieczeństwa.

Pieniądz, stosunki własnościowe, obrót towarami oraz instytucje władzy państwowej są bezpośrednimi lub pośrednimi wytworami człowieka. Zaś człowiek jest od nich zależny, nie mając na nie wpływu.

Jedyną drogą posiadającą realną możliwość zmiany postaci rzeczy jest likwidacja własności prywatnej i podziału pracy oraz przebudowa stosunków własnościowych.

Kwestia *bazy i nadbudowy* w doktrynie marksizmu:

Baza – siły wytwórcze, stosunki produkcji tworzące strukturę ekonomiczną w danym społeczeństwie, realna podstawa na której wznosi się nadbudowa.

Nadbudowa – determinowana przez państwo (prawo, instytucje państwowe, doktryny polityczne, sztuka)

Definicja klasy społecznej nie jest dostatecznie określona w doktrynie marksistowskiej.

Przyjmuje się, że o przynależności do danej klasy decyduje stosunek do środków produkcji (czy ktoś jest bądź nie jest właścicielem środków produkcji)

W doktrynie marksizmu określono także okres przejściowy do społeczeństwa bezklasowego jako czas dyktatury proletariatu.

Okres dyktatury poprowadzi państwo w sposób pokojowy, aż do etapu pełnego komunizmu.

**punktem rozważań w doktrynie
socjalizmu.**

**Socjalizm zakłada wyższość wspólnoty, a
więc jest przeciwny idei indywidualizmu.**

**Doktryna socjalizmu zakładała, że jej
postulaty rozwiążą w przyszłości wszelkie
problemy społeczne, ekonomiczne,
polityczne.**

**Przedstawiciele socjalizmu uważali, że
taki ustrój doprowadzi do osiągnięcia
końca dziejów, kiedy ludność pozbędzie
się wszelkich ambicji oraz chęci do**